

Bydgoszcz, 23 kwietnia 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.19.2018.AJe/ACz

**Pani
Izabela Nazdrowicz
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Topólka 22
87-875 Topólka**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Topólka 22, 87-975 Topólka (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniu 17 kwietnia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
 - A.Cz. – starszego inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 190/2018 z dnia 30 marca 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 16 kwietnia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Izabeli Nazdrowicz – Kierownika GOPS oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Gminie Topólka ww. zadanie realizuje GOPS.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 22 grudnia 2015 r., przyjętego Uchwałą Nr X/87/15 Rady Gminy Topólka. W dokumencie nie uwzględniono ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w podstawowej działalności Ośrodka także nie wskazano zadań w tym zakresie.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 4 stycznia 2017 r., wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 1/2017. W dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny oraz zadania przez niego realizowane, za wyjątkiem zadania określonego w art. 15 ust. 1 pkt 2.

Wójt Gminy Topólka Upoważnieniem Nr 42/2017, z dnia 13 listopada 2017 r., upoważnił p. Izabelę Nazdrowicz do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizowała Gminny Program Wspierania Rodziny w latach 2012 – 2014 r. Program na lata 2015 – 2017 nie został opracowany w wyniku przeoczenia. Obecnie został napisany Program na lata 2018 – 2020, który zostanie podany do uchwalenia na najbliższej sesji Rady Gminy. Dokument zawiera diagnozę społeczną, cel główny i cele szczegółowe, do których ustalono kierunki działań oraz wskaźniki. Ponadto wskazano adresatów programu, źródła finansowania oraz realizatorów.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS częściowo dopełniła obowiązek rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2015 i 2016 zostały przekazane do Rady Gminy w terminie określonym w ustawie. W roku 2016 Kierownik GOPS przedstawiła sprawozdanie dotyczące wykorzystania dotacji celowych, w którym została zawarta informacja dotycząca finansowania asystenta rodziny. Natomiast w sprawozdaniu za rok 2017 Kierownik GOPS odnosi się bezpośrednio do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny nałożonych na gminę oraz przedstawia potrzeby z tym związane, jednakże nie wskazuje tam na potrzebę zatrudnienia asystenta rodziny.

Aktualnie Ośrodek nie zatrudnia asystenta rodziny. Kierownik GOPS przedstawiła w tej sprawie stosowne wyjaśnienie.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudnił jednego asystenta rodziny:

- p. ████████ – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 16 sierpnia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2016 r. 8 rodzin, w tym brak rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
 - w 2017 r. Ośrodek nie zatrudnił asystenta rodziny
 - w 2018 r. (do dnia 16 kwietnia) Ośrodek nie zatrudnił asystenta rodziny
- przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W § 3 *umowy* ujęto zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą asystent nie odbywał szkoleń.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. W każdym przypadku na druku zgody nie został zaznaczony wybór rodziny. Kierownika GOPS pouczono w powyższej kwestii. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: dziennik wizyt, miesięczną kartę pracy, plan pracy, miesięczne sprawozdanie. Plany pracy nie zawierały terminów realizacji poszczególnych działań, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

Asystent dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny (*miesięczne sprawozdanie z przebiegu pracy asystenta z rodziną*) co miesiąc, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wymiar pracy z rodziną był określony w umowie i wynosił 3 godziny tygodniowo dla jednej rodziny.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do dnia przeprowadzenia kontroli do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Praca z rodzinami została zakończona na skutek zakończenia pracy przez asystenta rodziny i braku dalszego zatrudnienia, w związku z tym prowadzenie monitoringu przez asystenta rodziny nie było możliwe. Rodziny były monitorowane przez pracowników socjalnych.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, we współpracy z innymi służbami tj. policją, pedagogiem szkolnym, sołtysami, radnymi i służbą zdrowia.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.*

W rodzinach objętych pomocą asystenta rodzinie nie występowało zjawisko przemocy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Działają natomiast świetlice wiejskie, Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka, które organizują zajęcia dla dzieci. Ponadto na terenie gminy są organizowane różnego rodzaju pikniki, zawody i wycieczki rowerowe.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji na terenie gminy. Ponadto mieszkańcy mogą skorzystać z poradnictwa w ramach projektu „Rodzina w Centrum” realizowanego przez PCPR w Radziejowie. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

W okresie objętym kontrolą gmina nie współfinansowała pobytu dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą asystent nie współpracował z rodziną, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 3 sierpnia 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 31 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 28 lipca 2018 r.
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 8 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż w jednym przypadku (a) nie zachowano ustawowego terminu określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z nieprawidłowością.¹

Stwierdzona nieprawidłowość, odnosząca się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Istniejący stan rzeczy może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz niepełnym wykonywaniem ustawowych zadań. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonej nieprawidłowości jest Kierownik GOPS p. Izabela Nazdrowicz.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Podjąć działania w zakresie zatrudnienia asystenta rodziny– niezwłocznie.
2. Dokonać aktualizacji Statutu GOPS uwzględniającego obowiązujące przepisy prawa, w tym zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania zalecenia – do końca czerwca 2018 r.

¹¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez nieprawidłowość należy rozumieć *działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.*

3. Uzupelnic Regulamin Organizacyjny GOPS, uwzgledniajac wszystkie zadania asystenta rodziny, wynikajace z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastepczej. Termin wykonania – niezwlocznie.
4. Przestrzegac ustawowych terminow przekazywania sprawozdan określonych w § 3 ust.1 rozporzadzenia w sprawie sprawozdan rzeczowo-finansowych z wykonywania zadan z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastepczej. Termin wykonania zalecenia – na biezaco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **2/2018** w dniu 17 kwietnia 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)